

GOD MAN/FÖRVALTARES UPPDRAG

Godmanskap och förvaltarskap anordnas med stöd av bestämmelser i Föräldrabalken. Sådana ställföreträdare behövs för personer som inte själva kan bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. Det gäller personer som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med ekonomisk förvaltning, rättshandlingar, personlig intressebevakning etc. Person som har ställföreträdare kallas i fortsättningen för huvudman.

Godmanskap bygger på frivillighet. Den gode mannen är endast en hjälpreda till huvudmannen. Huvudmannen har kvar sin rättshandlingsförmåga. Det betyder att gode mannen måste inhämta huvudmannens samtycke till alla rättshandlingar som gode mannen ska företa för sin huvudman. Undantag gäller för rättshandlingar angående vardagliga och återkommande åtgärder. Saknar huvudmannen på grund av sitt hälsotillstånd förmåga att kunna ge sitt samtycke är gode mannen behörig att själv företa rättshandlingar inom ramen för sitt förordnande och för huvudmannens bästa.

Den avgörande skillnaden mellan godmanskap och förvaltarskap är att förvaltare inom ramen för sitt förordnande ensam har behörighet att företa rättshandlingar för huvudmannens räkning, utan att inhämta dennes samtycke.

God man och förvaltare är ett lekmanuppdrag. Om det krävs expertkunskaper t.ex. vid större kapitalplaceringar, juridiska frågor m.m. bör ställföreträdaren anlita någon som har sådana kunskaper.

Uppdraget omfattning

Uppgifterna för ställföreträdaren är som regel att:

- Bevaka huvudmannens rätt
- Förvalta huvudmannens egendom
- Sörja för huvudmannens person

Bevaka rätt

Att bevaka rätt gentemot samhället och olika myndigheter på områden där huvudmannens intressen behöver bevakas, till exempel:

- Ansöka om bostadsbidrag och anmäla årliga hyresändringar för att få rätt bostadsbidrag
- Göra ansökningar enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS). Det kan handla om kontaktperson, ledsagarservice m.m.
- Ansöka om skuldsanering
- Överklaga myndighetsbeslut som framstår som felaktiga.
- Bevaka rätt i dödsbo
- Företräda huvudmannen vid uppsägning, försäljning och avyttring av bostad

Förvalta egendom

Att förvalta egendom innebär att sköta huvudmannens ekonomi, ta hand om pension och bidrag, betala räkningar, lämna fickpengar, förvalta kapital, värdehandlingar, fastigheter med mera, se till att huvudmannens egendom är tillfredsställande försäkrad.

Det är ställföreträdarens skyldighet att se till att det finns pengar till fasta utgifter. Betalas huvudmannens räkningar över post- eller bankgiro måste det göras i huvudmannens namn.

ÖVERFÖRMYNDARKANSLIET

Täby, Norrtälje, Vallentuna, Österåker

Ställföreträdaren får aldrig använda sina egna giron vid betalning av huvudmannens utgifter. Huvudmannens tillgångar får inte blandas ihop med ställföreträdarens tillgångar.

Grundläggande för förvaltningen är att huvudmannens medel ska:

- I *skälig omfattning* användas för uppehälle, utbildning och nytta i övrigt.
- Placeras så att *tillräcklig trygghet* finns för deras bestånd och så att de ger *skälig avkastning*.
- Förvaltningen sker under skadeståndsansvar. Det innebär att du kan bli skadeståndsskyldig om du misskött förvaltningen. Det är därför viktigt att verifikationer sparas och att ekonomin bokförs.

Ställföreträdarens viktigaste uppgift är att se till att huvudmannen får nytta av sina tillgångar och att huvudmannen har den levnadsstandard som storleken av hans tillgångar och hans livssituation medger. De medel som inte går åt till huvudmannens livsföring ska placeras med relativt låg risk. För att leva upp till lagens krav räcker det med att placera huvudmannens medel på ett sparkonto. Det är dock fullt möjligt att placera på annat sätt inom ramen för lagens krav på "*tillräcklig*" trygghet.

Bankkonton

Huvudregeln är att huvudmannens konton ska spärras för ställföreträdaren utom ett konto för pengar som behövs för huvudmannens vardagliga utgifter ett s.k. transaktionskonto. Huvudmannen har alltid rätt att ta ut pengar från även spärrade konton när det gäller godmanskap. Vid förvaltarenskap gäller spärren mot både förvaltaren och huvudmannen. Spärrade pengar som satts in hos bank kan tas ut av ställföreträdaren endast med överförmyndarens samtycke. Att konton är spärrade ska framgå av bankens kontobevis/årsbesked.

Medgivande från överförmyndaren

Ställföreträdaren är skyldig att inhämta överförmyndarens samtycke till följande åtgärder:

- Uttag av spärrade bankmedel och övriga spärrade placeringar.
- Köp av aktier och andra placeringar än fonder och värdepapper garanterade av stat eller kommun.
- Köp, försäljning och in-teckning av fast egendom eller tomträtt
- Köp, försäljning och pantsättning av bostadsrätt
- Utlåning av huvudmannens egendom
- Driva en rörelse för huvudmannen
- Arvskifte
- Upptagande av lån för huvudman

Gåva

Ställföreträdaren kan och får aldrig ge bort huvudmannens egendom om inte det är fråga om personliga presenter. Som personliga presenter räknas julklappar och födelsedagspresenter till normala värden. Gåvoförbudet innebär att gåva inte heller kan ges med överförmyndarens samtycke. Det generella gåvoförbudet gäller både fast och lös egendom. Huvudmannen kan dock själv ge gåvor om han kan ge uttryck för en egen vilja.

Sörja för person

Sörja för person kallas också för personlig omvårdnad. Det innebär inte innebär att ställföreträdaren ska hjälpa till att vårda huvudmannen. Att ”sörja för person” innebär att bevaka sin huvudmans personliga intressen.

Ställföreträdarens uppdrag är:

- Vara en länk mellan huvudmannen och den sociala omgivningen utanför huvudmannens boende- och vårdmiljö.
- Genom regelbundna besök hos huvudmannen och kontakter med till exempel vårdpersonal och hemtjänst se till att huvudmannen har en bra boendemiljö, får god vård och omsorg samt så hög livskvalitet som möjligt.
- Ta initiativ till att huvudmannen får till exempel en kontaktperson eller att besöksverksamhet ordnas genom någon frivillig organisation, exempelvis Röda Korset.
- I övrigt uppmärksamma huvudmannens behov av sociala kontakter, fritidsverksamhet, daglig sysselsättning, med mera och ta de initiativ som är lämpliga.
- Hjälpa huvudman att ta beslut om boende, utbildning och rekreation

Redovisning

Som ställföreträdare ska du varje år redovisa den ekonomiska förvaltningen av huvudmannens ekonomi till överförmyndaren. Redovisningen omfattar även en redogörelse för insatser under året. Överförmyndaren sänder varje år ut blanketter för årsredovisningen. Årsredovisningen ska vara insänd till överförmyndaren före den 1 mars.

Arvode

Ställföreträdare har rätt till skäligt arvode och ersättning för utgifter som varit påkallade för att fullgöra uppdraget. En ställföreträdare får aldrig själv bestämma hur stort arvodet ska vara och ta ut det på förhand. Arvode utgår årligen efter överförmyndarens granskning av årsredovisning och redogörelse där ställföreträdaren redovisat insatser under föregående år.

Huvudregeln är att arvode och ersättning betalas av huvudmannens medel i den mån hans tillgångar överstiger 2 gånger prisbasbeloppet eller om inkomsterna överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet. Arvodet grundas på viss procent av gällande prisbasbelopp enligt rekommendationer från Sveriges kommuner och landsting.

Överförmyndaren

Överförmyndaren ska utöva tillsyn över ställföreträdarna, ge tillstånd till vissa åtgärder från ställföreträdarna samt fatta en del beslut. Överförmyndaren är inte ställföreträdarnas överordnade eller arbetsgivare och kan aldrig ta över ställföreträdarens uppdrag eller ansvar.